

Сәәнәр, чинртәгъяр бичхмн

Олн-әмтнә джиргълнь, кәд-лмштән бәрси диилврнь, сән дамшлтс, олн-зүсн соньн сонь-схврмуд, күч-кәлсчррин дуту-дунднь, ташр деернь партин болн правительствин гаргълг шишлнь документс—эн тоот цугъяр газетәр дамдждж күч-кәлсчррт күрнә.

Хальмг таньгъчин „Хальмг ун“ газетәр дамдждж бас тер мет, цуг таньгъчин бәәдл-джиргълиг, күцлтсиг меднәв-дн. Ода чигн тәрсн газрурн нүүдж ирәд уга—Сибирәс авн Сахалин арл күртл, кинти Ар үзгәс авн Алтай күртл бәәх мана ахр-дүүр чигн мана газетиг умшцхана.

Мана газетин халхса барл-гдг бичгүд болгън—науци болн техническ медрин тускар, нүүрт йовх кәдлмшчррин дамшлтин тускар, специалист улсин селвгүд әдл-ахун олн-зүсн халхин тускар өггддјәх күч-кәлсчррин бичгүд—әдн цугъяр эврәннь чинрәрн умшач болгъниг диилврүр дууд-гч, советск әмтнә бәәдл-джир-гълиг олд чикәр, тодрхагъяр үзүлгч, ке-сәйхн үгәр, келнә хурц-хурдар бичгдсн бичгүд болх зөвтә.

Газетд барлгджд гардг бич-гүдин иккннь мана олн умшачирин, рабселькоррумудин, күч-кәлсчррин бичгүд. Тер учрар газетд бичдг улс эврәннь бичгән оньг өгч, олна бәәдл-джиргълиг унн-чик, тодрхагъяр бичси деерән, терү-гән ямаран янзтагъяр, ягъдж бичхән сәәнәр медх зөвтә.

Мана редакцд ирдг бичгү-гүдин зәрмсиннь нег дутунь—тер бичгүдт нүүрт йовх улсин кәдлмшин ашнь, күцсн күц-врмүднь бичгдхәс биш, ягъдж, ямаран кевәр тедн диилврмүд күцснь, теднә дамшлтнь йир багъяр бичгднә.

Иим нег цөбкн бичгүдәр улгүр кей. Бадмаев Максим „Сән кәдлмшин аш“ гидг бич-гән, ах хөбч Бадмин Әвинә кәдлмшин тускар, кедү хөб-нәс кедү хургъ эн хөбч авсиг, кедү ноос киргъдж авсиг, ке-дү күч-кәлснә өдр шиньгәсиг бичджд, нань газетд барлдж болм дүньгә юм эс бичджд. Кесн-күцәсн кәдлмшин ашиг бичхмн, бичхләрн тер куунә кәдлмшиннь дамшлтас эрк биш орулдж бичх кергтә. Шинджд-лхд, ах хөбч Бадмин Әвин арв-гар джил малин ард дах-си дамшлтта, шунмгә хөбч болдж гарна, кәдлмшиннь ашнь чигн сән. Тиим болсна хөбн, Бадмин Әвинә дамшлтнь, эврәннь бәәдл-джиргълнь, ол-на кергин төлә эн күн ягълж зүткдгнь, энүнә культури бәә-длнь—эн тоот сәәнәр, тодрха-гъяр бичгдх зөвтә бәәсмн.

Бадмин Максим эн бичгән ик холас—Омск областин Пол-тавск района „Ново-Сергеев-

ка“ селәнәс бичджәнә. Иим хол газрас ирсн сән-сән чинр-тә, әмтнә бәәдл-джиргълиг тодрхагъяр, кедж-күцәлж йов-х кәдлмшләннь ирлцнъгъү ке-вәр үзүлгч бичгүд чигн мана редакцд ирнә. Тиим бичгүдинг, энд таньгъчдан бәәх ах-дүүр-нь умшхд йир соньн.

Мана Элст балгъсна „Бура-тинский“ совхозас Б. Мулаев бас тиим бәәдлтә бичг, ах хөбч Манджин Эрднин тускар бичджд. Эн хөбч, Мулаевин бичгәр болхла, сәәнәр кәдлс-ндән Кундллгәнә грамотсар ачлгджд, мөрә авч, зуг тиим диилвр күцхлнь кен терүнд дөнъ-нөкдән күргснь, ягъдж эврәннь кәдлмшән бүрдәснь эн күүнә тускар бичгджд уга.

Яшкульск района 108-ч сов-хозас Малашов Гәрә манд кесг бичг илгәджд. Теднәс шуугъяд, зәрминь бидн барл-вдн, зәрмднь хәрү өгчәнәвдн.

„Хойр иньгин күцл“ гиджд нерәдси бичгиг нерәрнь авад хәләхлә, урн үгин произ-вельне гиджд тоолдж болхмн. Бичгт келгддјәх төрнь болхла, нидн джил Гәрәлә бийләннь хамдан тәрсн газрурн нүүдж ирсн, ола Сталинә нертә кол-хозд ах хөбчәр кәдлдјәх Гә-рән Әдләлә шидрхи Элстд харгъджд куундсәннь тускар бичджд. Тиим бичгиг барлдж болшго, эс гиджд энүнә иим нег бичгинь авад хәләй. Тоом-срта хөбч Дулухаев Тохла сәәнәр кәдлдјәнә, малнь тар-гън-цадхлнь, гару уга гиджд эн бичгт келгддјәнә. Саак кевтән, тер хөбч улст, олн малчррт улгүр болм дамшлт бичгт үзүлгддјәхш.

Малаша Гәрә бийнь үкрч болдж кәдлдјәнә. Тегәд Гә-рәд, сән бичг газетд барлу-лад, кәдлмшиннь дамшлт олд мекулхәр седхлә, бийиннь кәдлмшин тускар тодрха сәә-нәр бичдг аргъ бәәх гиджд саннавдн.

Мана таньгъчд сүүлин цагт өргәр делгрджд йовх тосхлтин болн мал-агърусна халхин тускар бичджд болм тоотнь дала бәәнә, зуг тер тоотиг чадмгә кевәр олзлх кергтә.

Манд ирдг бичгүдин бас нег тату-тартгнь болхла, мел онц ганцхн күн эврән диилвр кү-цсн бәәдлтәгъяр бичгднә, тед-ниг гарддјәх улс, партийн организац, профсоюзн болн комсомольск организац, күч-кәлсчррт өгдг дөнъ йир багъяр үзүлгднә. Газетд бичдг күн болгън эн тоотиг тоолдж, сәә-нинь сән кевтнь, дуту-дун-динь дуту-дунд кевтнь чикәр, тодрха сәәнәр бичх зөвтә гиджд сүв-селвгән өгчәнәвдн. Бидн таднас, олн умшачирас сәәнәр, чинртәгъяр бичгдсн бичгүд күләдјәнәвдн.

А. БАЙДЫЕВ.